

Излази сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3:20
на по године К 1:80
на четврт. год. К —80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
ћују, рачунају се је-
дним бр. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају. —

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Коалиција остаје.

22. овог месеца, после седнице у којој је распуштен сабор, одржали су посланици коалиције састанак, на ком је једногласно решено, да коалиција остаје и на даље на окупу.

Шта више, како изгледа, коалиција ће од сад бити још чвршћа. У коалицији су три хрватске странке: Хрватска напредна странка, Хрватска странка права и Аутономни клуб, и једна српска: Срп. сам. странка. Сад се воде договори између оне три хрватске странке, да се стопе у једно. Тако би место четирију странака биле само две у коалицији: једна српска и једна хрватска. А ми знадемо да се послови много лакше врше, ако је мање странака. Где је много странака, ту лако долази до збрке, завађе и цепања.

Непријатељи српског и хрватског народа рачунали су, да ће се коалиција расцепити, па да ће онда у несложном народу они утврдити туђинску власт за увек. Зато су и претили, и наговарали, и умиљавали се. Причали су како они хоће да се из коалиције избаце само неки људи немирна духа: као бивши подбан Николић, Хинковић, Прибићевић и неки његови пријатељи, те неки напредњаци, а да они немају ништа против коалиције саме. Тако су писале мађарске владине новине и новине бана Томашића. Хтели су тиме да између посланика коалиције посеју неповерење међусобно, да их позавајају, па онда да уживају, кад се коалиција расцепи.

Али им није упалило. Опекли се. Прозрео је свако њихове рачуне. Видели су и народ и посланици њихову намеру да ослабе коалицију и растепу је. Зато је коалиција остала на окупу и сложна повешће наш народ у борбу за права народа и отаџбине.

Ми се тврдо уздамо да ће коалиција и победити. Победиће зато, што и већина господе и већина ратара знаду да нашу домовину не могу спасти нити сами Хрвати, нити сами Срби, ван само слога Хрвата и Срба. И једни и други преслаби су сваки за се, и кад се не би клали међу се. Али кад би се Срби и Хрвати расцепали, одмах би настало свађање између њих и онда би борба с Мађарима била још

тежа. То знаде народ и тражи слогу, па ће и подупрети, као и досад, оне који проповедају ту слогу, тај једини наш спас!

А победиће коалиција и зато, — што народ има велико поверење у коалицију, јер је досад видео да посланицима коалиције није стало до своје користи, да никад нису хтели за своју корист предати народ и отаџбину у руке непријатеља. И пре и сад могли су посланици у коалицији доћи до части и господства, да су хтели попустити и поклонити се. Али они то не учинише, него је за Рауха 6 посланика срп. сам. странке било спремно да иду и у тамницу пре, него што би изневерили народ.

Слога и поштење посланика у коалицији и њихова љубав према нашим светим правима људским и народним највеће су јамство народу нашем. Стога ће народ опет листом држати уз коалицију, па ће с њоме сложено у борби и победити. Да се не варамо, уверени смо и скоро ће се то показати и на изборном боришту.

Одлука српске самосталне странке.

Задње вријеме проносиле су се вијести, да посланици с. с. с. нису сложни и да ће се странка поцијепати, јер, тобоже, неки су уз владу, па хоће да избаце из странке незадовољнике: Светозара Прибићевића и још неколико њих. —

То није била истина. Те вијести шириле су у народ владине новине, само да створе у народу пометњу и забуну, па да влада у мутном лакше лови.

То се најбоље види и из ове одлуке, коју су посланици с. с. с. створили на свом састанку (конференцији) који је одржан 23. о. мј., а која гласи овако:

„Посланици с. с. с. на сабору краљевине Хрватске и Славоније састали су се након распушта сабора у конференцију, те су последије кратке расправе констатовали своју потпуну сагласност и једнодушност у схваћању политичког положаја, и чињеницу, да до сад ниједна појава ову сагласност и једнодушност помутила није. Гледајући у хрватско-српској

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и последије, да га читате.

коалицији јединог носиоца мисли народног јединства Срба и Хрвата и представника независне народне политике, устајаће српска самостранка одлучно против сваког покушаја, који би ишао за цијепањем коалиције, а радосно ће поздравити ралиирање (стапање) свију Хрвата у коалицији у једну странку као залог, да ће тиме положај наше отаџбине према вани ојачати, а и наши унутрашњи хрватско-српски односи постати још чистији и одређенији. Уједно очекују, да ће наш народ сада послуже распуста сабора одушевљен истом мисли загазити у најживљу изборну борбу, коју ће српска самостална странка водити сложено с осталом коалицијом“.

Народ треба да се угледа у своје посланике и сложено да загази у изборну борбу, увјерен, да ће и његови посланици до краја издржати у слози, догод наша праведна ствар не побиједи.

А слојан народ и слојни посланици морају побиједити кад тад. Ради се само о томе, кад, дали прије или касније, али побиједити се се мора. Јер нигдје није остао без својих права народ, који их је чврсто и устрајно, уједињен и слојан, без прекида тражио, па нећемо ни ми, будемо ли тако радили. Радимо дакле тако, и не осврћимо се ни на ког.

Американцима.

Вас је отјерало у Америку зло из ваше старе отаџбине. Пошли сте тамо да колико толико поправите своје рђаво кућно стање, ком је мати и отац рђаво стање у вашој отаџбини. Шта из тога истиче? То да се ваше кућно стање не може трајно поправити, док се на боље не преокрене цијело стање у вашој домовини. Може сваки од вас зарадити нешта, повратити дугове, прикупити земље, подићи зграда. Али трајног благостања нема, догод је у земљи такав поредак, који земљу, па и свакога од вас осиромашава. Расплинуће се злато, знојем и крвљу у Америци ископано и ви или синови ваши мораћете опет у далеки свијет на рад.

Зато ви тамо, ма како вам за вријеме тамо док сте било добро, не смијете заборавити на стање у вашој отаџбини, нарочито ви из Хрватске и Славоније, којима ово и пишемо. Ви се морате бринути о том, како је овдје; морате помоћи нама у сваком погледу; морате размишљати о том, како то да код нас царује зло, а тамо да је боље; морате успоређивати ово стање с оним у Америци и умовати, шта би се морало да учини, па да и овдје боље буде. Ваша је дужност да и отуд свјетујете своје код

куће, како се морају борити зато да се овдје уведе бољи ред и већа праведност; како им је дужност да подупиру сваког оног ко о томе ради. Ви што живите у слободној земљи, ваља да поучавате своје код куће, како и они треба да се боре за слободу, раме уз раме с онима странкама, које ту борбу воде.

Код нас опет долази до борбе. Долази с тога, што хоћемо у земљи да укинемо самовољство власти, да уведемо ред и правичност, а што се тиче наших послова с Мађарима, да уговор склопљен год. 1868. између њих и нас промијенимо тако, да сами својим приходима управљамо и купимо их. Од 1906. године бије се за то бој и још није добојован.

Да је право на нашој страни, то зна и свако дијете наше. А ми ћемо да вам покажемо то само са два три броја. Према мађарском рачуну има Хрватска само 54 милиона круна прихода. Од тога добивамо ми око 22 милиона или 44 процента за своје послове (управа, судство и школе). 56 процената или 32 милиона иду на све остале заједничке послове с Угарском (војска, финансије, поште, жељезнице ит.д.)

Ми питамо, може ли то бити, да Хрватска има само 54 милиона круна прихода, кад Србија, у којој порези нису већи а није ни богатија ни већа од Хрватске, има прихода 119 милиона? Може ли то бити, кад Босна, која је бројем душа за трећину мања од Хрватске, а сиромашнија је, има преко 70 милиона прихода?

А што питамо? Може бити, кад други, кад Мађари воде наше рачуне. Тешко сваком, коме други кесу у цепу свом држи.

И кад ми тражимо чисте рачуне, кад хоћемо, да сами својим располажемо, онда нам од 1906. до сад већ по трећи пут сабор разгоне, у тамнице нас трпају, на вјешала пењу.

Или друго нешто да вам кажемо. У Беч се извози на продају вино из Угарске и Хрватске. Извози се жељезницом, а жељезнице су у рукама Мађара. Они одређују тарифу, т. ј. колико се плаћа за возњу. Па да чујете како су уредили и како нас убијају, зашто ми морамо да пропадамо.

Вршац је у Угарској, даље је двапут од Беча него Загреб. Из Вршца се плати у име возње са вагон вина до Беча 200 К, а из Загреба 261 К! Зар то није страхота? Загреб двапут ближе, а два и по пута више плаћа се за жељезницу. Мјесто да се плати 100 К, плаћа се 261! Како ми можемо онда са својим вином да се боримо против вина мађарског. И тако је за све уређено, и за жито, и за стоку, и за дрво. За све ми два три пута више плаћамо а на мање даљине. Да су једнаке, још хајдеде.

То убија нашу трговину, наш занат, наше ратарство.

Или хоћете друго нешто да вам споменемо? Дигне фабрику неко у Угарској, рецимо фабрику жељеза, а неко у Хрватској. Угарски фабрикант добије од државе годишње припомоћи 100 хиљада К, а наш ништа, јер дијели министарство финансија у Пешти. Како може наша фабрика обастати онда? Ње не може бити, а кад ње нема, онда наш човјек мора ићи у свијет да зарађује. Мађара има 9 милиона, Срба и Хрвата у Хрватској два и по милиона. Па опет наших људи у свијету има колико и њихових, и ако нас је трипут мање.

Без броја су неправде које нам се чине. Стога се ми боримо ево већ пету годину. И та борба неће скоро престати. У тој борби ваља да нам и ви помогнете, а особито овом ратарском листу „Српском Колу“. Но о том у другом броју.

А.

Руди... руди клас.

Нек од Бога није штета,
Биће, биће, берићета —
Зажутео влат.

А кукуруз нек' се вије
До светога Пантелије
Па сам после рат.

Биће попу, биће кмету,
Хвала богу, берићету,
Руди... руди клас.
Раздаћемо сваком своје,
А сигурно биће проје,
Биће и за нас!

Милорад М. Петровић.

Русија.

Стање ратара у ослобођеној Русији.

Прилике у Русији иза ослобођења од Татара настале су такве, да је то ослобођење донијело собом ропство највећем дијелу руског народа: ратарима.

Московски цареви непрестано су ратовали. Ратови су стојали много. Порези су тиштали највише ратаре, и што је више било ратова, то су и они већма расли. Уз то су цареви стали бољаре надаривати земљом за њихову војничку службу, а нису питали, живе ли на тој земљи слободни ратари. Постепено су цареви издијелили сву земљу тако, а тијем и ратаре ставили у неслободно стање према племићима. Уз порез државни (царски) сад је ратар морао плаћати данак и бољару и служити га. На срећу, цареви су освајали све нове и нове

земље, које су остајале пуне. Ратари заглибљени у дугове стали су се селити на те земље. За цара Јована Грозног селили су се ратари у јатима на те земље. Но ускоро су и те земље биле раздане бољарима, а многи ратари су селили даље. Кад је сеоба у велико узела маха, онда цар Борис Годунов, да се умили бољарима и придобије их за се, забрани ратарима без дозволе господара земље селити се, ратари буду приковани за земљу и предани на милост и немилост господарима у кметство, у ропство. То робовање руских ратара трајало је све до 1861. године, кад је ратаре ослободио цар Александер други, прозван зато цар „ослободитељ“. Кметско право уназадило је неисказано Русију, јер је задржало руског ратара у мраку, незнању и омело свако напредовање његово.

Трговина у ослобођеној Русији.

За татарског времена пропала је посве некада силна руска трговина са Грчком, а особито Цариградом. Од разбојничких чета татарских није се нико ни послје ослобођења усудио с робом ни на исток ни на југ. На запад нису дали Пољаци, а њемачки витезови, који су држали на сјеверозападу Русије обале Балтијског мора у својим рукама, затварали су тај пут. Они су хтјели да Русија остане сиромашна и назадна, јер су је се бојали. 1457. задржали су ови њемачки витезови 123 мајстора, који су из њемачког царства по наручби руског цара кренули у Русију. Пољски краљ писао је за Јована Грозног енглеској краљици Јелисави, кад су енглески трговци стали долазити у Русију: „Како смо већ прије писали, пишемо опет Вашем Величанству: знамо и освједочени смо, да онај Москов (то је руски цар) из дана у дан све више јача због онога, што се к њему довози из Енглеске; јер добива не само робе, него и оружја, за које до сад није знао, и занатлија и вјештака; свим тијем он јача тако, да већ друге побјеђује. Томе не може бити краја, док не престану Енглези ићи тамо. А ми смо увјерени, да и Ваше Величанство мора знати како је велика његова моћ. До сад смо га побјеђивали тијем, што није знао за науку и образовање. Што ће му остати непознато, не престану ли Енглези пловити к њему?

Таково је било тешко стање за руску трговину. Још прије Јована Грозног почела се уза све запрете развијати трговина. Јован Грозни склопио је 1553. трговачки уговор с енглеским трговцима, који су дошли у Русију јединим слободним путем са сјевера: преко Бијелог Мора. Иза Енглеза дођоше Холанђани. Но тај пут био је незгодан, јер Бијело Море било је већим дијелом године замрзнуто, а пут с њего-

вих обала до средине руске државе страшно далек и ненасељен. Стога је већ Јован Грозни започео борбу са витезовима њемачким, да освоји обале Балтијског Мора, а његовим путем пошли су други цареви, док их иза 150 година није освојио Петар Велики и тако отворио Русији поуздан пут у западну Европу. И догод се то није збило, није у Русији могла трговина процвјетати, а без ње ни велики градови, ни творнице, ни занати.

б.

Сејач.

Земља је пред њим, његово чело се диже мирно и величанствено над огромном равницом а његова снажна рука, расипајући семе, шири се као неограничени господар над бескрајном равницом.

Зора бежи, дан пролази, а из његове дивовске шаке пада, пада невидљиво, у бразде вечита храна поколењима, и кретање његове руке још се назире у сумраку.

Затим, кад гаврани у тешком и широком лету прелећу, гракћући сељаку који је час, и кад последњи зрак ишчезне за највишим врхом, у неодређеној јасности дана који изумире, као да му има хиљаду година, враћа се кући сејач и не знајући, колико је големо дело свршио.

„Тежак“ Превео с француског Мих. Д. Милинковић.

Пристојба од преноса непокретнина.

Сваки ратар знаде да мора платити такозвану преносну пристојбу, кад купи какву непокретнину и преноси је на себе.

Ту пристојбу одмерава порезни уред према законитој вредности непокретнине или према величини куповнине. Ако је куповнина већа од законске вредности, онда се одмерава пристојба према величини куповнине. Ако је куповнина мања од законске вредности непокретнине, онда се пристојба плаћа према законској вредности.

Законска вредност прорачунава се код земљишта тако, да се земљиште цени двадесет пута толико вредно, колико износи чисти катастрални приход тог земљишта. Дакле, ако је у катастру чисти приход неке земље означен са 10 К, онда се рачуна да је земља та вредна двадесет пута толико, дакле: 200 К. И према томе би се рачунала пристојба. Платило би се од те своте 4 цела и 3 десете процента, или 8 К 60 фил. пристојбе.

Но обично је земљиште скупље много, него што износи двадесетоструки износ чистог прихода. Зато је законом одређено да се у купопродајном уговору мора означити, колика је куповнина. Ако то странке не учине, могу се

присилити глобом од 2 до 50 К, да то учине накнадно. И ако је куповнина већа од законске вредности (од двадесетоструког износа чистог катастралног прихода) онда се она 4·30% рачунају од куповнине. Ако је дакле куповнина 1000 К, пристојба ће износити 43 К.

Држави је у интересу, да се у купопродајном уговору означи права цена земљишта, права куповнина. Стога држава казни жестоко онога, ко наведе криву, лажну, то јест мању куповнину у уговору. Финанцијални суд осудиће таквог, да плати глобу три до шест пута онолику, колика је пристојба. Против осуде може се уложити уток на кр. финансијално равнатељство у Загребу. Глобу коју установи овај суд не може снизити нити сасвим опростити никакав виши суд. Једино се може преко министра финансија управити на краља молба, да путем милости укине или снизи глобу.

Зашто пишемо ово? Тужио нам се један ратар, како је нехотице метнуо у уговор купопродајни мању куповнину него што је у истини била. Зато је био гадно оглобљен и питао шта ће.

Може бити да је у уговору без његове кривице наведена мања куповнина, а можда је баш хотимиче то учињено, да се закине држава. Свакако је зло испало. Мораће платити пристојбу, а можда и шест пута толику глобу. Место 4·30%, он ће платити можда 30%!

Стога ми упозоравамо ратаре, да се припазе у овој ствари. Уједно можемо рећи да је оног оглобљеног ратара пријавио други ратар из злобе и мржње.

Србин и Циганин.

Српска нар. приповетка.

Био побратим Србин и Циганин, па се због нечега љуто заваде. Парница је дуго трајала. Митише сву господу у кумпанији, највише капитана, али они не могуше то никако лако одсудити, пошто је Циганин на језику брз, а Србин поштене торбе.

Кад и Цигану додија и рече: „Господине капитане, судите нам већ, сковаћу вам браву каква није скована ником на земљи!“ За то Србин чуо, па до дана доведе у двориште капитаново дебелу краву. Сутра ће им судити. Каже Циганин: „Судите нам, господине капитане, ама 'нако, осиеците ко бравом!“ Онда ће Србин: „Господине капитане, не вађајте руком за браву, јер је крава поср... држалицу, па немате зашто уватити!“... Капитан се насмија, па их пушти кући.

„Босанска Вила“.

Карловчић 1908.

Милош Ђ. Шварц, учитељ.

Живот.

Кад сељак сеје и када оре земљу, он не види ништа више осим семе, волове и бразде. Природа у тишини изврши своје чудо, — и полегавши по своме ралу, он чека своју жетву.

Кад његова жена, враћајући се пред ноћ из поља у своју колибу, рекне му: „Ја сам затруднела“ — онда тај сељак и сејач чека своје дете.

А кад види да смрт хоће да му уграби старога оца, он седне поред његове постеле, и чека на смрт.

А шта знамо још?... Је ли у људском животу пронашла ишта више људска мудрост?

Кажу, да је та мудрост корачала кроз ши-року васељену, и ево пет хиљада година да уз-луд непрестано тражи.

„Тежак“ Превео с француског Мих. Д. Милинковић.

Широм Српства и Словенства.

Уз слику.

У данашњем броју донашамо слику надзорног одбора Савеза Срп. Земљ. Задруга у Србији. У Србији има за-друга преко 800. Почели су их тамо оснивати 1894 године, на три године прије него ми.

Задруге у Србији лијепо напредују. Подупи-ре их држава, али та би потпора требала да буде и већа. Држава је дала задругама зајам од 100 хиљада динара без инте-реса. Но та би потпора морала бити и већа, па да задруге још успешније пораде на економском придицању тамошњег срп-ског народа. И тамо задру-ге држе сваке године кон-грес свој, који траје по 2 до 3 дана. Како смо већ ја-вили, држе га и ове годи-не у граду Лесковцу.

Желимо браћи задругарима у Србији највеће успехе.

Надзорни одбор главног Савеза земљ. задруга.

Из народа.

О просвјети нашег српског ратара.

У колико моје око може допријети у шире слојеве народа српскога, можем сваком згодом примијетити, како се све више и више буди нека

нова струја у народу, која се односи на наро-дну свијест.

И ту ми је баш дошла згода да прогово-рим о нашој сусједној браћи Перјасичанима.

Могу се сјећати прије пет шест година какова је била свијест Србина ратара у истој опћини Перјасици, а какова данас. Данашња свијест Србина ратара у истој опћини надма-шује посве високо ону Србина ратара, коју је имао прије пет шест година. Али питам браћу нашу Перјасичане: чија је то највећа заслуга, да није можда госп. трговца „Перице Стефанса“. Браћо, ако се не варам, могу слободно да ре-чем, и уван сам да ћете ми одобрити, што ћу рећи: једина је то заслуга вашег пре-вриједног и пречасног госп. пароха оца Гаје. У другом реду што имате опет вриједног учитеља у Горњем Полоју Милоша Здјелара, кога су наши душмани премјестили из Дуњака к вама. Наш покојни Павел мислио је, да ће нама штету с тим нанијети, што га је премје-стио из питомог Дуњака у забитно мјесто. Тако баш и треба, да овако вриједне учитеље српске бацају међу нас, који живимо у забит-ним мјестима, да наш народ жељан добрих на-

ука и савјета осви-јесте. Није многи Ср-бин ратар крив, што он сиромас није на-ображен као што су други народи.

Наши дједови да су имали наше дана-шње школе, и да су имали овакве наро-дне борце и народне људе, били би као и ми данас. И наши су дједови даровити би-ли као и ми данас, али су онда била друга времена. Њима није могуће било до-ћи до високих наука као што данас могу наши Срби доћи, који су богатих родитеља.

Али ако и ми сиромашни ратари хоћемо и имамо чврсту вољу до науке и љубави према себи и свом народу, можемо ипак нешто на-учити, што нам је најпотребније у животу. Та нас школа данас баш пуно не кошта. Та школа је добра књига и новине, а особито наше „Срп-ско Коло“. Оно је постало прави учитељ на-ших ратара. Тако на дан пророка Илије ишао сам у Перјасицу на збор. Идући путем, видим

Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

WWW.UNIL пред собом с десне стране пред кућом сједи ратар С. Сајчић, задубио се и чита. Још издалека познао сам по средњем формату да чита наше предраго „Српско Коло“.

Назовем му по српски добар дан. Он прихвати са: Бог дај брате. Упитам га: Што читаш? Он ми одврати: Читам „Коло Српско“. Упитам какво је то „Српско Коло“, да видим шта ће рећи. Он одврати: Богме брате добро, у њему се можеш свега научити. Ја сам му онда казао: Тако и ваља да читаш оно што користи, и што те на боље учи, читај и даље и савјетуј и своје рођаке, нека и они претплате тај дични народни лист, који нам је у данашње вријеме од велике користи.

Немој брате бити као некоји, кад га савјетујем да претплати тај исти лист, а он каже: Немам, брате, кад читати; није ми брате ни оне три круне и дваест филира жао али немам времена да читам. Јер за добро мора бити и има времена, то је само празан изговор. Кад сам дошао к светој матери цркви опет сам опазио да вас има доста свјесних. Зато вас Богом братим: Не слушајте савјете „Perice Stefanca“, него свога пречасног попа оца Гаје и других народних пријатеља, па ћете се мало по мало извући из оштрих панци Штефанчевих. Јер про звијеђена ратара нико не може измузати ни крв му пити.

Михајло Покрајац
ратар.

Навире ноћ.

Мирише скоро разорана груди,
Месец над селом високо се светли,
Певају први предвечерњи петли,
Плаветно небо звездама се кити,
Изнад планина вече тихо мили,
Двојница мека у потесу цвили,
Навире ноћ!...

Друмом што води с ливада и њива,
Чује се песма и кикот и врева,
Весела младост жагори и пева,
Колечке лаке заморено шкрипе,
Под ћерћелинком млада снага бреца,
На раскршћима чаврљају деца,
Навире ноћ!...

Чују се звонца уморених стада,
Говеда сита из даљине ричу,
За њом чобанчад безбрижно ћурличу,
Хитају дома. И тамо ће то исто.
Чује се лупа бакрача и кова,
Редуше хитре журе са ћермова,
Навире ноћ!...

Милорад М. Петровић.

Шта се збива у нас и у свијету.

Преписе изборних листина шаљу нам пријатељи доста вредно. Морамо споменути да су нам овај пут послали преписе листина за своје опћине и неки ратари, што до сад није бивало. Ми се врло радујемо овом занимању ратара за народне послове и истичемо то. Странка ће бити истом онда право јака, кад се ратари буду за све занимали и кад буду они могли вршити оно што сад врше господа. Јер госпде је велика већина чиновника, које влада може преместити и другачије казнити. Па кад се они уплаше и престану странку помагати, а ратари не умеју, шта онда можемо да урадимо?

Поузданички састанак српске сам. странке. У котару Вргинмост одржани су поузданички састанци у Вргинмосту, Бовићу и Чемерници. На вргомоском састанку био је и заступник Буда Будисављевић.

Занимљиво је то, да је у Бовићу председао састанку ратар Петар Мраовић Скула, а перовођа био опет ратар Ђуро Јовановић. Исто тако у Чемерници председао је ратар Васо Дражић, а водио перо ратар Станко Тркуља.

Мађари рачунају да ће купити наше ратаре, а они ево воде главну реч на састанцима опозиције, која се бори против Мађара.

Сабор је распуштен у саборској седници, која је одржана 22. о. м. у 10 сати пре подне. Седница је трајала врло кратко време. У решењу, којим је сабор распуштен, вели се, да сабор није тако састављен, да може успешно саборисати. Дабогме, кад би у њему седело 50 мађарона на место коалираца, онда би сабор ваљао. И распуштају га, не би ли увукли у њ тих 50 мађарона. Али угришће се за језик. И слепац зна, да је сабор распуштен што је хтео радити успешно за народну корист, а не за корист Мађара и владе. Јер не би велика господа разгонила сабор, који клима главом на све, као онај некадањи мађаронски, који никад није пре времена био распуштен.

Паприкаш, шпирит и новац као да неће помоћи влади и Мађарима, ма да се предстојници котарски на све стране хвалишу, како ће купити народ. Тако на пр. предстојник Хинтерхобер у Војнићу хвали се да ће он лакше купити „марву сељачку“ на изборима, него праву марву на сајму (вашару) марвеном.

Но сви ће се преварити. Ратари ће им показати једном за увек да нису марва. Јављају нам из Баније, да се тамошња народна господа и свећеници неки спремају, да на изборе пођу заједно са сељацима изборницима пешице, као права народна војска. Хоће тиме да покажу, како им није тешко отпешачити на избор, ма да имају кола, па да неће новцима данима тобоже

за кола моћи купити нико ни ратаре, који умеју још боље пешачити, ако треба. Ратари примају радосно овај предлог народне господе.

Нова српска земљорадничка задруга. Основана је, од суда потврђена и у званичном листу објављена, те је и рад отпочела Српска Земљорадничка Задруга у *Вељуни* (модрушко-речка жупанија).

У управном одбору су: *Милић Дудуковић*, уједно председник задруге; *Милета Велемировић*, уједно заменик председника, те *Јанко Вујчић*, *Миле Вучковић* и *Мојсије Дудуковић*. Пословођа је *Стеван Трбовић*.

За војводу Глигора Соколовића, јунака и вођу Срба у Турској, кога мучки из заседе убише људи плаћени од Турака или Бугара, држе се по свој Србији свечани помени и велике народне скупштине, у којима се протестира ради тога мучког убијства.

Вечан спомен и слава великом српском јунаку и браничу намученог српског племена у Турској.

Кметови не дају хана. Нигде у Европи, осим Турске и Босне, нема кметова. Народ се надао у Босни, да ће се у сабору, који је дан земљи, створити закон, по ком ће се кметови откупити уз помоћ државе, а бегови да ће бити присиљени дати свој пристанак за откуп.

Но од тога не би ништа. Влада је предложила закон, по ком ће се кметови откупљивати уз помоћ државе, али бегови неће бити присиљени да пристану на откуп, него ће то бити до њихове воље. Ако бег пристане на откуп, кмету ће држава помоћи новцем. Ако не пристане, откупити се не може.

Сабор ће на јесен јамачно одбити тај владин предлог, а влада ће опет поуздано распустити сабор, не били силом и новцем истесала већину, која би примила онакав закон, какав је она предложила. Но то тешко да ће јој поћи за руком. Види се то по том, што се народ стао узрујавати, чим је чуо какав је закон влада предложила у сабору. А у Босни је већина народа кмет. У доста места кметови без разлике вере: православни, католици и муслимани, не дају беговима хака (трећине). Влада опет шаље тамо жандаре и војску, да народ умири. Али ниједног народа на свијету не може трајно ништа умирити, него правда. Народ треба задовољити у оном, на што му припада право, а не бајонете му пред прса перити.

Ми, као ратарски лист, желимо кметовима босанским од срца победу. Нека само подупиру оне странке, које влада прогони, па се не требају бојати. Нека се ни с чим не даду заврати. Нека буду устрајни, како то само ратар уме бити.

О чему да пишемо. Ми би ради да „Српско Коло“ што боље забави и поучи нашег ратара. Молимо стога ратаре, да нам узгред, кад нам пишу о ма чему другом, јаве, шта би најволели они и други људи, које су питали о том, да пишемо у „Срп. Колу“. Ми ћемо се трудити, коликогод се може, да ратаре задовољимо и према томе удесимо писање у листу. Ми прилично знамо што треба писати за народ, али опет знаћемо и боље, кад нам ратари кажу, шта они воле да се пише. Више очију више види.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских добротворних задруга.

Различите вијести.

Колико се производи вина у свијету. 1909. године произвело се вина у Француској и њеним земљама које су ван Европе преко 63 милиона хектолитара. Иза Француске долази Италија са 41 мил. хект; Аустрија са 4 и по мил. хект; Португалска са 3 мил.; Русија са 2 и по мил.; Чиле (у Америци) са 2 и по мил.; Грчка са преко 2 мил.; Хрватска и Угарска са близу 2 милиона; Немачка тако исто; Румуњска са 1 милиона 700 хиљада; Турска са 1 и по милиона; Савезне државе америчке исто; Аргентина са преко 1 мил.; Швајцарска исто; Србија са 650 хиљада и онда долазе друге државе са испод по милиона хектолитара вина.

Како се види, Француска и Италија произведу вина више него цео други свијет.

Богатство државе Аргентиније у стоци. Држава Аргентинија је у јужној Америци. Република је као и све државе у Америци. И тамо се селе наши људи, али мање, и то из Далмације највећим дијелом. Иначе се тамо селе највише Шпањолци, Португалци и Талијани.

Нема државе, која је стоком богата као Аргентинија. То јест, кад се узме обзир на мали број душа у земљи. У Аргентинији има на 7 мил. душа. А стоке има: оваца 67 милиона глава; говеда 29 мил.; коња 7 и по мил.; коза 4 мил.; свиња 1 и по мил.; мула по милиона, магараца 285 хиљада.

Оваца дође на сваку душу у земљи 10 комада, а говеда 4 комада! Тога нема више нигдје на свијету.

Петролеја произвело се годишње задње три године попречно 33 милиона тона (тона је 1000 килограма). Од тога отпада већи дио на сјеверну Америку, задње три

године попрјечно на годину 20 милиона, онда на Русију по 8 милиона. Остало 5 милиона на сав други свијет.

Шуме државне у Русији. У Русији има шума државних 388 милиона хектара, а од тога у Сибирији самој 250 милиона хектара. Приватне шуме има у европској Русији 38 милиона хектара.

Држава је добила прихода од шума прошлих година по 158 милиона круна. Но у Русији се јако слабо господари шумама, тако да мало носе. Голема већина шума у Азији (у Сибирији) лежи, а да се не вуче никаква корист од њих, јер нема жељезница доста, да се дрво извози.

Нолико штете почине пацови. У Француској пацови начине сваке године штете 160 мил. круна, у Њемачкој 200 мил. а у Енглеској чак 300 мил.

У држави Данској води се прави рат против пацова. Од 1 јула 1907 до 30 јуна 1908 убијено је у Данској на милион четиристо хиљада пацова, а у години 1909 милион и сто хиљада. У име награде издала је држава 307 хиљада круна, а тиме је на милионе круна спасено. Јер ако сваки пацов на дан начини штете филр, онда би оних милион убијених пацова начинили штете у години дана за 3 мил. и 650 хиљада, а да и не рачунамо, колико би их се још накотило и штету правило.

СРПСКО КОЛО

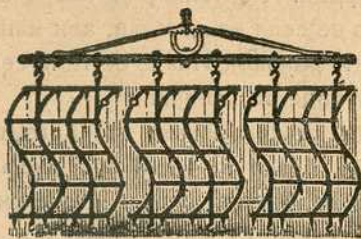
прима привредне огласе по најумјеренијој цијени

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије творнице Ф. и И. Коваржик из Простејева у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката, систем „Пфаф“ и „Сингер“. За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројеве продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици.

Управа.

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српског Братства“. Из тог фонда **снабђева се сирочад одјећом и путним трошном**, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу нао редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне **што више српске сирочади спремити за живот**, моли она све **имућније Србе и Српкиње**, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа (Загреб, Писа бр. 7)**, па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то оверовљене признанице доказују. Гонтол се једе, дакле нема шприцања. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна **САЛВАТОР**, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0:80

Сремски самосталци „ „ 0.20

== Све три књиге **К. 1.60** франко. ==

Наручују се упућеницом.

Одговорни уредник: Буда Будисављевић.